

ABONAMENTUL:

un an . . . 160 Lei
jumătate
de an . . . 80 Lei
templarul . . . 3 Lei

ROMÂNUL

ORGAN AL PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC ARAD

REDAȚIA
și
ADMINISTRAȚIA
ARAD
Strada Horia No. 2.
(Clubul Partidului
Național Țărănesc)

Aradul.

Cetate de cultură — a fost, și încă va fi, locul al naționalismului și românismului, care în zilele grele de domnie străină imprăștiă raze de lumină, curaj și sfaturi în cele patru unghiuri ale Ardealului.

Aci era centrul de unde porniau acțiunile mari contra acelor cari ne stăpâneau și cari voiau să ne striviască și aci era și postul de comandă al tuturor ardelenilor.

Aci se tipăreau „Tribuna” și „Românul” de altădată cari urmăreau acelaș scop și acelaș ideal național.

Și luptele naționale dinainte de războiu de aci au pornit.

A venit războiul, mai apoi revoluția din 1918, și unirea cu patria mamă, în toate aceste momente istorice de mare însemnătate, Aradul a fost locul unde s'au plămădit actele mari de viitor.

După războiu și după unirea, Aradului, nu i-a rămas decât frumoasele reminiscențe.

Cultul ideii naționale a început să treacă pe al doilea plan și energiile lui cari mai puteau da acestui oraș un puls similar vieții din trecut, s'au împărțit pe tabere mărturisind credințe noi, de politică de partid. Aceasta făcându-l să lipsească Aradului acea u-

nitare de acțiune dinainte de război, și din această cauză nici nu putem avea nedejdea unei grabnice reveniri la o viață intensă culturală, laborioasă și cu sacrificii.

Acest marasm intelectual ar trebui să ne pună pe gânduri. Un mic început de acțiune pare acum ca o schintee în negura nopții.

Un grup de tânări români au hotărât cu entuziasm scoaterea unui ziar — săptămânal — în jurul căruia să se adune toți intelectualii din Arad, fără deosebire de partid, în interesul promovării culturii românești și al apărării intereselor românismului în această regiune de frontieră.

„Aradul” — acesta e numele gazetei care va — apare în zilele apropiate.

E datorita noastră și a fiecărui român conștient să contribuie la susținerea noului ziar, a cărui coloane vor fi deschise tuturor.

Noi, cei din redacția acestui ziar, vom consacra cu dragă inimă modestele noastre puteri, în slujba programului noului ziar „Aradul” și nădăjduind o frățescă colaborare, urăm noului confrate viață durabilă și renumele vechiului Arad!

Românul

De toate

Ungurii sau mai bine zis, partidul maghiar din Ardeal a ținut un mare congres la Satu-Mare. Și ai dracului de cumiști și de civilizați au hotărât ca să înainteze o plângere la Liga Națiunilor contra României, pentru că vrea să facă recensământul populației, pe alte baze decât cele întrebuițate de stăpânirea ungurească. Nu e nevoie să spunem că metodele întrebuițate de unguri înainte de războiu, era astfel întocmite încât falsificau fundamental această operație care trebuie făcută foarte precis. Ei ar vrea acum pur și simplu ca în România să se aplice aceleaș metode spre falsificarea numărului populației. Aceasta pentru a putea ei dovedi că Ardealul aparține — prin numărul populației — de drept Ungariei. Se înșală amar. Cine se mai ia după bătrânul cap a lui Barabás Béla, care cerșea în 1918 o masă de scris în redacția ziarului lui Béla Kun.

Conversiunea datoriilor agricole despre care am scris mai pe larg în numărul trecut la ziarului, a pornit pe cale cea bună, adică spre realizare. Liberalii sunt foarte porniți contra guvernului național-țărănist, pentru acest fapt. Și cu toate acestea și în sânul partidului liberal, este cineva care întocmise un proiect de acest fel. Acel cineva e dl Slăvescu, însă Vintilă cel întunecat, s'a opus din toate puterile ca acest proiect să ajungă în discuție. Înșă a ajuns.

Că liberalii sunt ai dracului de cumiști o știam noi mai de mult, dar ca să aibă atâta fantezie încât să acuze pe tineretul național țărănist de spionaj, n-am fi crezut niciodată. Și totuși s'a întâmplat și lucru acesta, care dovedește că liberalii nu numai că au minte, ci au și o deosebit de dezvoltată fantezie în materie de minciună ordinară. Într'adevăr, stăm în loc și ne mirăm, cum dracu [poate cineva și mai cu seamă când e liberal, deci om cu minte din naștere să afirme astfel de ticăloșie pe seama tinerilor, cari întotdeauna sunt insuflețiți numai de lucruri frumoase, cari întotdeauna sunt porniți în căutarea idealului. Numai e nevoie să spunem, că cele afirmate de liberali sunt minciuni ordinare, căci aceasta o poate judeca orice om cu scaun la cap.

Firul telegrafic ne-a dus știrea unui nou discurs războinic al ducelui Mussolini. Premierul italian se vede că nu e deloc mulțumit de actuala stare de lucru și vrea cu totdinadinsul să facă și să vadă o schimbare, care să permită expansivului popor italian o mai mare răspândire pe suprafața pământului. Dacă singur el ar avea dorința de schimbare, ar mai merge, dar după el să ia și Ungaria și cersă să i se restituie teritoriile stăpânite pe nedrept aproape 1000 de ani.

Dece este necesar recensământul.

În pragul unei noi numerări a populației din țară, arătăm în cadrul acestui articol că număratoarele populației chiar la popoarele vechi intrase, în preocupările conducătorilor deși se făcea în mod cu totul rudimentar. O dezvoltare a civilizației și a organizării popoarelor în state unitare, elementul viu: populațiunea, care însuflețește toată activitatea statului în diversele sale domenii a devenit obiect de cercetare. De mai mult de un secol, recensămintele populației se fac în mod regulat și periodic — fie la 5 fie la 10 ani după o tehnică mult superioară și în condițiuni cu adevărat științifice.

Credem că n'ar fi inutil să enumerăm, în câteva cuvinte, argumentele puternice cari se invoacă în favoarea necesității recensământului populației din punctul de vedere demografic, adică al cunoașterii populației după sex, vârstă, profesiune, etc.: din punct de vedere etnic, adică al populației băștinase și minorităților suprapuse în decursul vremii: din punct de vedere administrativ și exercițiul dreptului de vot: în sfârșit din punct de vedere științific prin repartizarea diverselor fenomene economice, financiare, sociale, normale la numărul și compoziția populației, etc.

Prin urmare, a combate utilitatea recensământului populației ar însemna să ignorăm realitățile, să disprețuim progresul și tehnica statelor moderne.

Dela război — afară de România — nu există stat în Europa care să nu-și fi numărat populația, inclusiv Turcia și Rusia. Ba alte state ca Germania, Statele Unite, etc. și-au numărat de două ori populațiunea dela război încoace și numai pe baza acestor recensăminte ele au putut ajunge la o îmbunătățire a situației economice și financiare.

Dar se invoacă de către adversarii recensământului populației dela noi, două argumente cu totul specifice împrejurărilor din țara noastră: a) Criza financiară și b) Starea sufletească a populației care ar primi cu nemulțumire facerea unui control al ei. Mărturisim că ambele argumente nu pot rezista unei cercetări obiective și serioase.

Criza financiară!... A luat de bun acest argument, cum această criză are

simptome să perziste, ar însemna să se amâne nu doar populațiunii la calendarele grecești, cum tot se amână din 1920. Înseamnă să plutim în acelaș hoas și nesiguranță asupra cunoașterii populației țării noastre care dela 1912 n'a mai putut fi numărată și din care cauză nu se pot infăptui acele solide reforme administrative, economice, financiare, sociale și morale din România întregită. Or tocmai cunoașterea cifrei reale a populației ar contribui în cea mai largă măsură la îndreptarea relelor de cari suferim, căci s'ar putea preconiza în cunoștință de cauză norme potrivit situației de fapt pentru asemenea reforme.

Deci, față cu rezultatele ce se vor obține prin efectuarea recensământului, s'ar compensa credem din plin, cheltuielile ce le-ar ocaziona facerea lui.

Dar, trebuie să mai ținem seamă și de un fapt a cărui importanță nu trebuie să ne scape. Dela 1. Octomvrie 1929 se lucrează, continu la desăvârșirea acestui recensământ. S'au cheltuit milioane și lucrările sunt destul de avansate — formularele și instrucțiunile sunt deja gata, cadrul tehnic pregătit — nerămânând decât câteva luni. A se renunța deci la desăvârșirea acestui recensământ înseamnă a se fi risipit atâta muncă și cheltuială.

Starea sufletească a populației.

Data cu numărul destul de mare al analfabeților și pseudocărturarilor cari nu pot prinde importanța unui bilanț al populației — cum de altfel mulți sunt cari nu pot pricepe importanța unui bilanț industrial sau comercial, lucrând tot după război, dacă n'ar fi acei preținși omniștiitori, cari să imprăștiie nedumerirea în spirite, populațiunea în general ar primi cu multă încredere numărarea ei. Deci datorită presei este ca în mod cinstit și desinteresat să arate necesitatea recensământului populației pentru interesul obștesc.

În pragul unei noi domnii, când o îndrumare solidă și pe baze științifice a tuturor ramurilor de activitate se impune, mai ales la noi, credem că recensământul populației devine o necesitate imperioasă pentru statul nostru și el trebuie desăvârșit cu orice preț și cât mai urgent. **Red.**

Comuniștii arădani încep să-și ridice capetele. Cu ocazia întrunirii socialiștilor democrați, care a avut loc în Arad, în ziua de 26 Octombrie, comuniștii localnici au provocat un incident care a fost înăbușit, mulțumită intervenției grabnice a organelor chemate să mențină ordinea. Oratorul socialist dl dr Al. Lucian Alexandru, sa fost întrerupt de comuniștii aflați în sa-

lă, străgându-i se că este vândutul burghezimei. Încercarea oratorului de a se justifica, în atitudinea sa, n'a fost luată în seamă, din care cauză întrunirea a fost aproape zădărnicită. Ținuta comuniștilor arădani, din ziua de 26 Octombrie o menționăm ca pe un început, care se pare că pregătește și alte surprize.

BULETINUL AGRICOL

al Camerei de Agricultură a Județului Arad

Prețul cerealelor pe piața din Arad în ultimele zile.

Grâu	Lei 310.—320.—	per 100. kg.	menținut ca în trecut
Orz	260.—290.—	" "	ridicat prețul
Ovăș	260.—270.—	" "	menținut ca în trecut
Porumb	270.—280.—	" "	menținut ca în trecut

Prețul vitelor pe piața din Arad în ultimele zile.

Părechea de cai	Lei 10—15000.—
" " boi	15—20000.—
" " porci	2—3000.—
Vacă	6—9000.—

Timpul. Sămănăturile. Soarecii.

Avem timpul cel mai bun ce se poate dori, cu ploaie liniștită caldă, care intră în întregime în pământ, schimbându-se apoi în zilele senine și calde. Sămănăturile răsar ca prin minune, dese și sănătoase. În șes gazdele bune au terminat cu însemnăturile. Acestea li-e frică numai de una, anume că soarecii în anul acesta fiind foarte numeroși, le face pagube mari în sămănături. Cea mai mare parte a șoarecilor se află deocamdată în locurile țelinoase, pășuni, fânețe sau lucerniște și trifoiște și mai ales se află în număr îngrozitor pe ambele laturi întelenite a șanțurilor de pe dealungul șoselelor cari sunt în general ciuruite de găurile lor. Am văzut însă că mai nou trec și în sămănăturile noi de toamnă fapt ce foarte bine se poate constata din vetrele negre ce au rămas sterpe pe holdele verzi, — și cari se măresc din zi în zi tot mai tare.

O ploaie bună urmată de un timp răcoros ar fi foarte bună pentru stărpirea șoarecilor, lund în considerare inclinarea acestora atât de mare pentru morburii lipicioase.

Sfătuesc însă din nou și cu aceasta ocaziune On. Comitete agricole locale să nu se razeme de aceia pe ajutorul ce li-se dă din parte naturii ci să îngrijească și ele de stărpirea acestor inamici periculoși. În locurile unde sunt foarte mulți șoareci recomand să se cumpere urgent prin Primăria comunală și dela Camera de Agricultură a Județului grâu invăluit cu otravă cu preț redus de Lei 30.— per kgr. și a pune din aceste boabe în găurile șoarecilor ce sunt pe dealungul hoarului, prin dâlmele șanțurilor întelenite a drumurilor. Asemenea ar fi bine ca prima oară să se grape cu grapa de spini lucerniștele și trifoiștele și după aceia în ziua următoare a pune câte 5. boabe din acest grâu cu otravă și în găurile ivite proaspăt făcute de către șoareci.

Prin aceasta muncă adusă la sfârșit cu de urgență ar putea să fie nimiciți șoarecii înainte ca acestia să se fie incubărit pe sămănăturile și miriștele depe hotar. La fel este de sfătuit să se grape și otrăvească și vetrele sămănăturilor unde se obsearvă că au apărut șoarecii.

La caz că se ia vre-o măsură în privința otrăvirii cu grâu dela Cameră, avizați prin telefon Camera pentru a Vă putea fixa ziua când se poate prelua otrava, dat fiindcă nu totdeauna dispune în magazie de cantitate mai mare, — ce ar trece peste cerințele ei de încercare.

Cu un kgr. de grâu cu otravă se poate stărpi șoarecii după împrejurări pe cca. 1—2. jugh. cad.

De altcum pentru a-se putea nimicii șoarecii și mai cu succes, pelângă măsurile susamintite este consult ca pe hotar în mai multe locuri să se infigă (bătut în pământ) un par de cca. 150—200. cm. înalt pe a cărui capăt din sus să fie orizontal prins cu cuie un leaț de 50. cm. lungime, pe care apoi se vor putea așeza paserile răpitoare (huli, șorecari) cari pot astfel numări și vâna mai cu ușurință după șoareci.

Exportul vinului.

Camera de Agricultură deja de o vreme pândeste cu atențiune deosebită și împrejurările ce fac imposibile viticultura la podgoria noastră. Și-a cules informațiunile necesare direct de la producători pe cari apoi, le-a înaintat Ministerului să facă tot posibilul pentru salvarea și îmbunătățirea situației de azi. În aceasta direcțiune ne-am adresat Ministerului cu rugarea să ne comunice dacă în convenția comercială cu Cehoslovacia este luată în considerare și podgoria județului Arad cu produsul ei viticol atât de însemnat la care ni s-au răspuns următoarele:

Ministerul Agriculturii și Domeniilor

Direcțiunea Agriculturii Secțiua Viticulturii

No. 231883 din 21. Oct. 1930.

Domnului

PREȘEDINTE AL CAMEREI DE AGRICULTURĂ

A R A D.

Cu referire la telegrama Dvs. No. 2356/930. privitor la exportul vinurilor din Podgoria Aradului, avem oovare a Vă face cunoscut că am intervenit la Ministerul de Industrie și Comerț, pentru a-se adăuga în convenția comercială cu Cehoslovacia și Podgoria Aradului care a fost omisă la început.

Director:
(ss) indiscifrabil.

Șeful Serviciului:
(ss) indiscifrabil.

Agricultori, crescători de paseri.

Vi-se aduce la cunoștință că Camera de Agricultură a Județului distribuie paseri (găini) de diferite soiuri nobile cu prețurile următoare:

Găini Lei 50.— per. bucată, și

Rățe " 80.— " "

Cel ce dorește să cumpere pentru gospodăria sa din aceste paseri este rugat a-se adresa către Camera de Agricultură. Direcțiunea Camerei.

Expoziția avicolă.

Se aduce la cunoștința sătenilor crescători de paseri că la data de 29—30 Noembrie 1930. se va aranja în Arad sub patronajul și sprijinul Camerei de

Agricultură de către Societatea „Carierul“ din Arad o expoziție avicolă.

La aceasta expoziție va participa și Camera sub pavilion separat cu un număr de paseri adunate de la micii crescători din provincie provenite, din acțiunile ei anterioare.

Rugăm deci pe toți crescătorii ca intrucât doresc a expune materialul lor sub pavilionul nostru să ne avizeze din grabă prin o mică corespondență, telefon sau chiar și personal pentru a putea îngriji de cele necesare în chestiune. Este de lipsă din fiecare soi câte 3. bucăți adică 1. cocoș și 2. găini sau 1. rățoi 2. rațe.

La expoziție se vor distribui medalii de aur, argint și bronz și diplome. Asemenea se va da fiecărui agricultor pentru paserile corespunzătoare expuse suma de Lei 100. ca premiu în bani.

Vânzarea cerealelor în oboare.

Dela Uniunea Camerelor de Agricultură București respective dela Minister ne-a sosit următoarea adresă relativ la vânzarea cerealelor în oboare:

Uniunea Camerelor de Agricultură

Circulara No. 141. din 11. Oct. 1930.

Domnului

PREȘEDINTE AL CAMEREI DE AGRICULTURĂ

A R A D.

Ca urmare intervenției făcută de Uniunea Camerelor de Agricultură, Ministerul de Industrie și Comerț apreciind și găsind întemeiată arătările noastre cu privire la încasarea în mod nelegal de către unele Camere de Comerț și Industrie din țară a diferitelor taxe, atât înăuntrul cât și în afară oboarelor de cereale a dat deciziunea No. 98145 din 23. Septembrie 1930. pe care o transmitem D-voastră în copie mai jos, rugându-vă să binevoiți a veghea la stricte ei aplicare.

Președinte:

Director General:

(ss) indiscifrabil.

(ss) indiscifrabil

Copie după deciziunea Ministerială înregistrată sub No. 98145 din 23 Sept. 1930

Deciziune.

Noi, Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Industriei și Comerțului, Față de numeroasele reclamațiuni împotriva modului de aplicare a unor din dispozițiunile art. 59—69 al Cap. VII. din Legea Burselor de comerț, Având în vedere că oboarele au fost înființate pentru ajutorarea și m. pentru stânjenirea sau exploatarea producătorilor agricoli

Având în vedere că legea (art 65 oprește numai cumpărarea pe străzi șosele, cărciuni și hanuri, iar nu predarea mărfii la mori și magazii pentru mici producători și la gări sau porturi pentru marii producători,

Decidem,

Art. I. Producătorul agricol va duce marfa sa la obor numai dacă are interes a o prezenta acolo. El o poate duce la mori sau magazii stabile de cereale, fără a putea fi obligat să treacă prin obor.

Art. II. În locurile unde ființează oboare și în raza prevăzută de regulamentul interior, nimeni nu poate cumpăra mărfurile cari fac obiectul acelor oboare de străzi, șosele, în cărciuni hanuri sau gări.

Camerele de Comerț și oboarele au datoria de a supraveghea ca în raza prevăzută de regulamentul oborului nici un comerciant sau mîsit cu atât mai mult nici un particular să facă operațiuni de cumpărare alt undeva decât în incinta oborului

Deci cumpărătorii trebuie controlați și obligați să se supună dispozițiunilor legii și nu vânzătorii, ale căror obligațiuni nu încep decât odată cu intrarea lor benevolă în obor.

Art III.— În consecință:

a) Nu se poate percepe nici o taxă de obor pentru mărfurile vândute în afară de obor, în Bursă, la mori etc.

b) Nu se poate percepe nici o taxă pentru mărfurile ce vor intra în obor, ci numai asupra celor ce se vor vinde,

c) Negustorii nu pot cumpăra mărfuri, acolo unde există oboare în afără de obor și cu atât mai mult Camerele de Comerț nu pot da asemenea autorizațiuni în disprețul legii

d) Nu se pot percepe sub nici un cuvânt taxe de obor în afără de obor (la poarta silozurilor, pe rampe în gări etc.)

Art. IV. În localitățile și regiunile unde nu sunt oboare se va permite tranzacțiunea de cereale în locurile aprobate de Primăriile comunelor locale sau a șefilor de stație (pentru tranzacțiunile din magazii, rampe etc.)

Dacă Camerele de Comerț din regiunile unde se face asemenea tranzacțiuni în afără de oboare, socot că ele se fac în dauna producătorilor, ele pot lua inițiativa și organiza oboare menite a asigura mai ales micului producător lipsit de orientare un preț mai bun și o cântărire mai dreaptă pentru produsele lui

Art. V. Din Comisiunile de supraveghere, unul dintre membri trebuie să fie producător recomandat de Camera de Agricultură a regiunii.

Art. VI. Pe viitor probele de cereale nu vor putea fi luate decât de vânzătorul și cumpărătorul cer singur aceasta

Proba nu poate fi luată decât una singură dintr-o partidă de marfă cu maximum 300. kgr. la cererea părților.

Art. VII. D-nii Prefecți sau Primari cari dau concurs aplicării legii sunt obligați a da instrucțiuni jandarmilor, gardiștilor și celorlalți agenți a forțelor publice să aplice cu strictețea legea și deciziunea de față.

Art. VIII. Domnul Director al comerțului este însărcinat cu adunarea la îndeplinire a prezentei deciziuni.

Dat în cabinetul Nostru, astăzi 19. Septembrie 1930.

Ministrul Industriei și Comerțului

(ss) Dr. Ernest Ene.

AVIZ.

Se aduce la cunoștința Primărilor că cu data de 6. Noemvrie se va începe distribuția pomilor dela pepiniera Camerei de Agricultură în Murășel.

Prin urmare deci sunt rugate ca după primirea avizului să îngrijească imediat de cele necesare pentru încasarea banilor și preluarea pomilor la fața locului contra plată. Transportul cade în sarcina Primărilor.

De cererile întârziate Camera nu garantează că vor putea fi satisfăcute.

Direcțiunea Camerei.

Cronică externă

In Brazilia. Spuneam în numărul trecut că revoluțiile sunt foarte dese. Uitasem să spun că și înăbușirile revoluțiilor sunt tot așa de dese. Exemplu revoluția recentă. Duminică toate gazetele din țară și străinatate anunțau că revoluționarii sunt complect stăpâni pe situație și că guvernul a demisionat și a predat puterea revoluționarilor, aceleași gazete anunță Luni, că în Brasilia situația e complect restabilită și revoluționarii sunt învinși. Să mai înțelegă altul stările de acolo, că eu nu le înțeleg.

In Germania. Abia tipărisem numărul trecut al ziarului nostru, că telegramele vesteau lumii întregi, că parlamentul german, a votat cu o mare majoritate rezoluția prin care se cere Societății Națiunilor, revizuirea planului Young și tratatului dela Versailles. Va să zică s'a adevărit și chiar prea repede ceea ce noi am zis de mult. Germania cerând revizuirea planului Young, motivând că nu poate satisface plăților, arată lumii că nu vrea să plătească despăgubirile de război, țărilor pe cari în război le-a nenorocit. Iar prin cererea de revizuire a tratatului de pace, declară sus și tare că cere desființarea tratatelor de pace, cari îi impun anumite obligațiuni. Și noi credem — și ne pare rău — că Germania va și reuși. Căci prin oamenii ei, la conferințele de desarmare și la cele preliminare constituirii federației europene, e de acord cu toți însă numai cu mici excepții. Pe de altă parte când cere modificarea unei dispozițiuni care o scapă de o obligațiune, are aerul că spune: mai bine cedațiune acum de bună voie, căci în caz contrar noi plecăm și cine știe dacă cei ce vor veni după noi, nu vor pretinde îndeplinirea acestui lucru, cu arma în mână. — Și în cazul acesta se face.

De toate aceste nu am mai avea nici o grijă, dacă față de Germania s'ar fi aplicat o energie mai mare.

S. R.

Vine! Vine!

Teatru românesc

La 31 Oct. a. c. trupa Maria Ventura cu sublima piesă sentimentală „Indrăgostita“ în trei acte, de Gh. Porto-Rich. În rolurile principale cu renumita artistă Maria Ventura, Gheorghe Vraca, Jul, Cazaban, Marieta Deculescu, Ivașcu și Tanti Sandulescu. Prețuri ertine. Bilete la Librăria dicezană Arad, blv. Regina Maria.

La 12 Nov. a. c. trupa Bulandra-Maximilian cu comedia „Etienne“ în trei acte de Jacques Deval.

Grăbiți până mai sunt bilete.

D. Iorga și ardelenii.

Ziarul „Neamul Românesc“ al d-lui prof. N. Iorga a publicat decurând un articol în legătură cu participarea d-lui St. Cicio Pop președintele camerei la conferința interbalcanică dela Atena, articolul publicat având menirea să strivească în ironie pe ardeleni. Dăm loc acestui articol în cadrul în care ne interesează și, numai din considerațiuni etice, nu legăm mai multe comentarii decât ar fi necesar să se întrevadă aceea prăpăstioasă deosebire între d. Iorga politicianul stângaci și d. Iorga strălucitul cărturar.

D. Iorga scrie în ziarul dumneasale:

Venerabilul președinte al Camerei Deputaților, abia odihnit de triumfurile sale la Londra și la Bruxelles, a ținut, cu sacrificiul punții sale proprii, să fie în fruntea unei deputații românești, care nu putea fi decât numeroasă, la congresul interbalcanic din Atena.

Nația îi va ținea seamă d-lui St. Cicio Pop de aceste ostenele, cu atât mai mult, cu cât d-sa călătorește din nou prin țări necunoscute, a căror limbă, ca și limbile Apusului, n'o să le învețe doar la vârsta d-sale.

Călătoria unui factor așa de important al politicii noastre are însă și o altă însemnătate decât cea personală.

Congresul din Atena este inter-balcanic. Balcanii se adună acolo.

Noi credem că nu simțim în Balcani d. Cicio Pop rectifică această eroare a noastră.

Și mai știm că, la rigoare, balcanicii sântem noi cei de la București. Occidentalul Ardelean subliniază prin vizita sa că poate fi balcanic și un occidental din partidul d-lui Maniu.

O bănuim de mult, dar nu îndrăznicăm s'o spunem...

De unde să se fi inspirat d. Iorga când a scris acest articol, dacă nu din acea ură pe care a făcut să o simțim nu cu mult înainte, când ne atăcase pe chestiuni politice, numai pentru că la guvern se găsea un ardelen, — d. Iuliu Maniu. Dar se pare că d. Iorga politicianul uitase de declarațiunile omagioase despre ardeleni ale omului de carte făcute la Cluj și unde numai i s'a nimerit, Noi, spre mângâiere, știm un sigur lucru; că d. Iorga politicianul este capricios și flexibil în convingeri. Este deci evident de ce nu

le putem considera de serioase nici acele din articolul citat. Pare a fi de sigur un mare contrast să faci o distincție între caracterul aceleiași persoane deoparte închinată științei și de altă parte între acea condusă de vraja și miopia politicianismului. Dar numai d. Iorga singur se poate bucura de această sobră analiză a caracterului și numai aceasta ne face să păstrăm pentru d. Iorga cărturarul cele mai adânci sentimente de recunoștință și să-i rămânem admiratori statornici în materie științifică, fiindcă suntem încredințați de importanța misiunii sale culturale și de realizările prețioase pentru țară. Politicianului Iorga însă nu-i datorăm cu nimic și nici n-am vrea ca sentimentele noastre față de el să se degereze în atât, încât și strălucirea omului de carte să se întunece.

D. Iorga nu numai acum ci și de altădată s'a mai supărat pe noi, cum a făcut-o mai în lunile trecute când ni s'a arătat un dâr adversar odată cu d. Averescu-cel cu teoria „desrobirii“. Atunci, d. Iorga era supărat, de ce țara este guvernată de ardeleni și s'a declarat împotriva oricărei guvernării viitoare a ardelenilor. Acum recent, cum rezultă din articolul citat, d. Iorga politicianul s'a supărat din nou și numai pentru că, de ce nu — un balcanic veritabil și de ce un ardelen a reprezentat țara la conferința interbalcanică dela Atena.

Oricât am vrea să evităm ironia, nu putem face să nu surădem văzându-l pe d. Iorga politicianul în acest lamentabil sbucium spiritual și chiar supărat pe noi totuși n-am vrea să credem că d. Iorga s'a fi supărat numai pentru că locul i-ar fi fost ocupat de așădată de ardelenul Cicio Pop, căci atunci ar fi cazul să mai facem o distincție — între d. Iorga, politicianul balcanic și între omul de carte occidental!...

— p. —

Averescanii la Șiria.

Huidueli Scandal. Alungarea oratorilor.

Continuând seria de intruniri, averescanii au convocat pentru Duminică trecută o întrunire la Șiria. Spuneam în numărul trecut al ziarului nostru, că averescanii nu se bucură de popularitate. Ne-am înșelat. Se bucură și să vedeți de ce popularitate! Să revenim la întâmplarea dela Șiria.

Intrunirea a fost anunțată din vreme și printre oratori era înscris chiar d. Vasile Goldiș, fost ministru. Cum d-sa, zice-se era bolnav, nu a putut lua parte. S'au dus în schimb, cei mai reprezentativi oameni ai acestui partid, din Arad, și anume: d. dr. Emil Micloși adv., Muțiu, fost prefect-de poliție, colonel Ilie Georgescu, fost comandant al Cercului de Recrutare, Iosif Moldovan, fost inspector școlar, Apăteanu D., fost parlamentar și Economu, directorul fermei Ciala. Oaspeții au fost găzduiți la d. dr. Monția, din Șiria, fost parlamentar în guvernul averescan. Deși d. dr. Monția fusese informat de puțini partizani politici din localitate, că oratorii nu vor fi lăsați să vorbească, totuși d-sa încercând să sfideze pornirea locuitorilor comunei, a hotărât ca întrunirea să aibă loc. Prezentându-se în corpore în sala fixată pentru întrunire, oratorii au fost întâmpinați cu huidueli, de către țărani. Iscându-se scandal domnul dr. Monția a cerut in-

tervenția jandarmilor, cererea fiindu-i refuzată, atât timp cât lucrurile nu promiteau să ia o întorsătură mai gravă. Intre timp au sosit în sala de ședință și partizani liberali cari au accentuat și mai mult scandalul.

Enervat peste măsură, d. dr. Monția le-a cerut să facă liniște și să nu-și „dea pe față arama de țigani“. Publicul, auzind acest calificativ din gura exponentului averescan din comuna Șiria, i-a aplicat riposta:

„Acum suntem țigani, pentru că te-am îmbogățit în timpul cât ne-ai fost reprezentant în Casa Țării! Să vină aci d. Goldiș... de ce face tocmai acum pe bolnavul?... Ce, îi este frică!? Țigani sunteți voi, cari căutați să ne mițiți cu promisiuni, de cari nu vă țineți nici odată.“

După această ripostă, s'a produs o scurtă învâlmășeală, acei cari urmau să vorbească populației dispărând ca prin farmec. S'a cerut din nou intervenția jandarmilor însă publicul a răspuns că este destul de cuminte să nu provoace vărsări de sânge. Cere însă ca imediat „fripturiștii“ să plece din comună, fapt care s'a și întâmplat, în nesfârșitele huidueli ale mulțimei.

Credem că nu mai e nevoie de nici un comentariu asupra simpatiei de care se bucură averescanii în populația dela țară. Și zău ne-ar întrista dacă, după acest fapt întrunirile averescane ar înceta.

rep.

Inchiderea congresului agricol.

Lucrările congresului agricol al statelor din centrul și sud-estul Europei s'a închis Marțea trecută. Președintele congresului, dl. Ion Cămărășescu, în cuvântarea de închidere, a mulțumit delegaților pentru răbdarea și munca depusă pentru rezolvarea spinoaselor chestiuni și propuneri aduse la ordinea zilei, toate, spre a îmbunătăți soarta așa de amară a agriculturului.

S'a cetit apoi protocolul congresului, din care dăm și noi părțile mai importante:

Iniințarea creditului intermediar, deoarece nu a fost aprobată de toți membrii congresului, s'a dat în studiu și se va prezenta spre o nouă dezbateri la conferința dela Belgrad, din luna Noembrie.

Se va iniința de țările participante un oficiu de control al exportului.

Pentru conferința viitoare s'a dat în studiu, abolire primelor de export.

Înainte de conferința dela Geneva se vor studia măsurile excepționale pentru asigurarea exportului de produse agricole.

Dl. ministru Madgearu, a rostit apoi, un discurs în care arată progresele acestui congres.

Ori care ar fi însă, utilitatea sau inutilitatea acestor congrese, e de ajuns, că s'au fixat câteva chestiuni cari să fie rezolvate. Și nu ne indoim că guvernele delegaților respectivi vor rezolva și aplica îndrumările date de aceste conferințe.

Hai, să râdem!

Un popă chemă un țigan la el la lucru. A doua zi dimineața țiganul e la popa în curte. Popa dă să plece cu țiganul la lucru. Da țiganul dracului zice cătră popa să-i dea de prânz. Popa strigă la preoteasă să dea de prânz țiganului. Acesta după ce prânzește, zice cătră popa, că ar fi bine dacă i-ar da și amiază acum ca să nu mai lase de lucru pentru el. Popa se învoește. Țiganul tot nu e mulțumit. Cere să-i dea și cina cu o cale, ca seara după ce termină lucru să nu mai vină pe la popa pe acasă, Popa gândește că e bine și-i dă și de cină. După ce mănâncă țiganul, popa zice.

No! hai la lucru țigane!

Hapoi părințele io după cină nu mai lucru nici la tata! răspunse țiganul.

Redacționale. Intenționând ca pentru numărul de Crăciun al ziarului nostru să tipărim și un supliment literar, rugăm pe cetitorii și colaboratorii nostri să ne trimită manuscrisele până inclusiv la 15 Dec. a. c. Primim pentru publicare poezii, romane, schițe literare și lucrări științifice de interes general.

Redacția.

Citiți și răspândiți

„Românul“

Critici teatrale.

Piesa teatrală „Etienne“ a fost din nou reluată la teatrul Regina Maria din București. După criticile ce s'au făcut acestei opere teatrale, ea poate fi socotită ca cel mai mare succes al actualei stagiuni teatrale din capitala noastră. Dar nu numai la noi, ci și la Paris și Berlin se joacă în serie. Co-media „Etienne“ a lui Jacques Deval are șansa unei interpretări strălucite în frunte cu d-nele Lucia Sturza Bulandra, Catușa Elvass, Sylvia Demetrescu, Liana Constantinescu, Sofia Ionescu și d-nii V. Maximilian, Finți, Gronez, Constantinescu.

Această comedie va fi decurând jucată la Arad de trupa Maximilian, cum anunțăm în altă parte a ziarului nostru.

Avem nedejdea că publicul românesc din provincie și din orașul Arad va umplea sala teatrului și va răsplăti cu aplauze frenetice jocul unor artiști de talent cari ne aduc artă adevărată.

Cor.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Note răslețe

Vizita unui ministru francez.

Dl. Flandin ministru de Industrie și Comerț, în guvernul francez, a vizitat România acum câteva zile. Vizita n-a avut nici un scop politic. A fost mai mult o călătorie de studii, făcută de un om care ne iubeste.

În legătură cu această vizită, mai amintim, că acum 2 săptămâni ne-au mai vizitat doi francezi: scriitorul Paul Morand — însoțit cu o româncă — și ziaristul financiar Lucien Romier. Acesta din urmă a stat 2 luni în țară.

În afacerea de spionaj din București au mai fost arestate o mulțime de persoane, între cari maiorul Vărzaru, ziaristul maghiar Schauer Aladár, dela „Aradi Közlöny“ din localitate. Afară de aceștia, au mai fost arestați câțiva comuniști cari la manevrele regale, au fost prinși împărțind manifeste contra manevrelor și a M. S. Regelui, contra burgheziei și a capitalului.

Un congres al preoților a avut loc în zilele trecute. S'a constatat acolo că oamenii nu mai sunt așa de religioși și morali ca înainte. După această constatare s'a tras concluzia, că preoții să-și vadă de treburile bisericesti, să se ocupe numai de ele și să lase politica pe mâna cui se pricepe. Va înțelege cineva adevărul ce se cuprinde în aceste cuvinte?

spic

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Programul Cinematografelor

Duminică la 2 Noembrie

**Cinema Central:
Shanghai Lady**

**Cinema Select:
Când o fată n'are
minte**

**Cinema Elite:
Insula dispărușilor**

**Cinema Grădiște:
Ginerele-mi
fuge!..**

Reprezentafia în zilele de lucru
se începe la; 5, 7, și 9.

Reprezentafia în Dumineci și în
zilele de sărbătoare se începe
la; 5½, 6, 8½, și 9.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Tipografia G. Ienci, Arad, Bulevardul Regina Maria N. 12 (Palatul Fischer Eliz).

Alcoolul e izvorul mizeriei.

Voi, cari aveți — de bine de rău — pâinea cea de toate zilele, gânditu — v'ati vreodată la durerea ce simte un biet stomac de copil, când e chinuit de foame? Auzit-ati glasul conștiinței acuzatoare, când la întrebare voastră convențională, micul copil vagabond răspunde cu jumătate zimbet: „... Ce am mâncat azi? ... O bucățică de pâine inmuiat în rachiu.“... Intrat-ati cândva într'o casă unde e stăpână mizeria? Casă mică, igrasioasă, miros de mucegaiu, un pat soios, din care să aude plânsul înăbușit a unei nenorocite ființe, chinuită de cele mai teribile boli, iar în jurul acestui cadavru viu țipă, urlă, într'un sgomot asurzitor — ca o muzică macabră — 4—5 copii murdari, plini de insecte și răni, flămânzi, sfâșiindu-se pentru o coajă de pâine luată dela vreun câine fericit. Știți unde găsiți capul familiei? La crăsmă. Bea. Bea cu o sete nebună, după ce a vindut evreului ultima pernă, pe care a smuls-o cu nemilă de sub capul muribundeii, să și cumpere un chil de vin...

De ce zugrăvesc acest tablou îngrozitor? L'am văzut, și nu-l pot uita...

Știu că prin vorbe n'o să pot astâmpără foamea flămânzilor, știu că prin cuvinte duioase n'o să pot stârpi sărăcia și mizeria. Și dacă totuși vă arat și strig stăruitor în urechile celor ce nu vor să audă, jalea celor mulți și neputincioși, o fac, pentru că am speranța, că aprind o mică lumină în imensul întuneric al cinismului omenesc, am credința, că se va deșteptă conștiința în sufletul celor sătuli și pentru că am iubire nu numai pentru martirele mame și copilașii lor nenorociți, dar și pentru sârmanul părinte rătăcit, pe care eu, tu, noi toți l'am adus în mizeria, în care se găsește azi, pentru că nu i-am dat mână de ajutor, când putea să fie salvat, nu l'am învățat de mic, să iubească munca și viața trează.

Fraților, veniți să propagăm printre sufletele tinere iubirea muncii și abstenența, care cred că este cea mai frumoasă calitate care o poate avea nu un copil, dar chiar un om matur. Cred, că toată lumea își dă seamă, că a te abține dela o pornire rea presupune mai întâiu judecată, deci funcțiune intelectuală și apoi voință. Și ce frumos și nălțător este atunci, când cineva își

exercitează aceasta însușire atât de rară printre semenii noștri!

Sufletele tinere au nevoie să fie îndrumate spre muncă și viață trează, cum am spus mai sus, pentru că de munca și voința lor e strâns legat viitorul națiunii și progresul economic al țării, chestiune ce ar trebui să preocupe în cel mai mare grad și în mod sincer — dacă se poate — pe cei, ce se consideră conducători ai acestui popor blând și răbdător.

Dar, fraților, nu așteptați ajutor dela cei ce ar fi datori să vă ocrotiască și să goniască mizeria de pe pragul caselor voastre. Ei sunt prea sus, ca să observe sărăcia păturei de jos și prin situația lor suspusă nu pot fi preocupați de gândul cum s'ar putea deviză valorile materiale între toți oamenii într'adevăr harnici și muncitori și cei ce sunt dornici de a lucra, ca să înlătore grozăvia foamei...

Suntem singuri, fraților. Dar aceasta singurătate ne dă noi energii, știind că suntem responsabili în primul rând noi, pentru fiecare copil ce alcătuiește noua generație. Pentru aceasta nouă generație, — care e refugiul sufletului nostru chinuit de mizeria zilei de azi — trebuie să muncim. Numai noi singuri, prin muncă vom putea feri tineretul de ispita alcoolismului, izvorul tuturor nenorocirilor. Nu vă lăsați nici voi amețiți de băuturi spirtase, ca să vă produceți iluzia mulțumirii. Din aceasta senzație vă redeșteptați în mizerie și mai cruntă.

Fraților, un singur mijloc de scăpare văd pentru ameliorarea stărei mizeră: sub scutul abstenenței, să iubim munca, cea mai frumoasă și mai nobilă însușire a inimei, minții și energiei, care cu siguranță ne va da puteri reinoite contra efectelor dezastruoase ale plăgii alcoolismului, cum sunt: lenea, minciuna, înșelăciunea, furtul, agresivitatea, crima.

Sub scutul abstenenței, cred că vom avea curajul să pretindem celor ce se vor simți obligați să ne asculte: „Dați-ne muncă, să putem lucra pentru patrie, în locul nenorociților frați, cari au fost uciși de mizeria cauzată de alcoolismul protejat de voi!“

Vașian Ana.

Clubul sportiv Gloria-C.

F. R. ține adunare generală la 16 Nov. a. c. orele 11 a. m. în sala Primăriei Arad, când se va discuta bilanțul financiar și se va alege noul comitet. Direcțiunea roagă pe toți membri să plătească catizațiile cu care sunt în restanță.

Cetitorii și abonații noștri

cari până la 20 Dec. a. c. ne vor căștiga mai puțin cinci noi abonați, vor primi de Crăciun câte o carte valoroasă de lectură. Sumele se vor trimite pe adresa administrației ziarului nostru.

Prinderea unor falsificatori de monede. În noaptea de 27—28 Octombrie, primarul comunei Covăsânt, însoțit jandarmi a descins la locuința lui Bârneț Ioan din acea comună, unde avea informații, că se falsifică noua monedă de metal. Descinderea a dat rezultate bune. căci falsificatorii au fost prinși tocmai când topeau materialul destinat monedelor false. Bârneț Ioan luat de scurt a trebuit să mărturisească totul, arătând ca adevărați vinovați pe doi țigani: unul din Covăsinti și altul

din Drăuți, cari erau și ei de față la locuința lui Bârneț. Două mașini de presat banii au fost găsite tot în casa numitului locuitor. Monedele cari urmau să fie falsificate, erau de 5 lei. Intregul material a fost confiscat, iar cei trei falsificatori au fost arestați, și cu actele dresate, înaintați parchetului Arad. Rămâne de stabilit dacă falsificatorii sunt la prima încercare, așa cum au declarat ei, sau au reușit să arunce deja pe piață un stoc de monedă falsificată, așa cum au fost informate autoritățile, cari au făcut descinderea.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Pentru abonații noștri.

Cercetând registrele noastre de încasări am, găsit că mulți dintre abonații noștri nu și-au plătit abonamentele scadente. Facem un călduros apel la On. abonați și îi rugăm a nu întârzia cu plățile pentru că orice întârziere ne pune în situație grea financiară.

— Administrația —

România.

Judecătoria rurală Nădlac Jud. Arad.
No. G. 1644/1930
No. 125/1930 licit.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor delegat prin aceasta publică că în urma deciselor No. 1331/1930 și No. G. 1644/1930 date în favoarea lui Dr. Gavril Buck, pentru suma de 6500 lei capital și accesorii, se fixează termen de licitație pe ziua de 3 Noembrie 1930 ora 4³⁰ după masă, în comuna Șeitin, unde se vor vinde la licitație publică judecătorească bunuri mobile compuse din: 1. cal șergaci de 4 ani, 1 cal roșu de 9 ani, 1. trăsură cu osii de fier, 1 scroafă albă și 20 măji metrice de grâu, toate acestea fiind prețuite în suma de 18.500 lei.

Sunt invitați toți acei cari doresc să liciteze cu mențiunea că licitația se ține conform art. 107 și 108 legea LX: 1881 bunurile mobile se vor vinde acelor cari vor oferi prețul cel mai mare pe lângă achitarea imediată a prețului de cumpărare.

În caz necesar bunurile mobile se vor vinde și sub prețul de strigare.

Înrucăt bunurile mobile sunt secestrate și suprascustrate și de alții cari și-au câștigat drept de escontentare, licitația prezentă este ordonată și în folosul acestora.

Nădlac, la 22 Octombrie 1930.

Executor delegat:

G. Cenădan

România.

Judecătoria rurală Nădlac Jud. Arad.
No. G. 1643/1930
No. 127/1930 licit.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul executor delegat prin aceasta publică că în urma deciselor No. 1133/1930 și No. G. 1643/1930 a judecătoriei rurale Nădiac, date în favoarea lui Sternheim Francisc reprez. prin Dr. Buck Gavril adv. din Nădlac pentru 15.000 lei capital și accesorii, se fixează termen de licitație pe ziua de 6 Noembrie 1930 ora 2 p. m. în comuna Nădlac la sălaș, unde se vor vinde la licitație publică judecătorească 1 vacă bălțată de 7 ani, 1 trăsură cu osii de fier și 1 cal de culoare galbenă, care au fost prețuite în suma de 19.000 lei.

Sunt invitați toți acei cari doresc a participa la licitație cu observarea că bunurile mobile mai sus menționate se vor vinde acelor cari vor oferi un preț mai mare, pe lângă achitarea imediată a prețului de cumpărare și în caz necesar și sub prețul de strigare.

Nădlac, la 23 Octombrie 1930.

Executor delegat:

G. Cenădan

Achitați abonamentul la Românul.

Comercianți!

Când merg afacerile vine clientul singur. Când nu merg trebuie să-l căutați. Folosiți publicitatea noastră pentru atragerea clientului.

Redactor responsabil: I. ARDELEAN